

**Асаблівасці аховы гісторыка-
культурных каштоўнасцей у
абласцях, вызначаных
Канвенцыяй аб ахове
нематэрыяльнай культурнай
спадчыны**

Каліноўская А.Т., вядучы спецыяліст ІПКіПК БДКУМ

НКС выяўляецца ў наступных абласцях:

згодна артыкулу 2 Канвенцыі 2003 г.

- a) вусныя традыцыі і формы выражэння, якія ўключаюць мову ў якасці носьбіта нематэрыяльнай культурнай спадчыны;
- b) выканальніцкія мастацтвы;
- c) звычаі, абрады, святы;
- d) веды і сацыяльныя практыкі, якія адносяцца да прыроды і сусвету;
- e) веды і навукі, звязаныя з традыцыйнымі рамёствамі.

згодна Інвентару НКС

- Вусныя традыцыі і формы выражэння
 - Выканальніцкія мастацтвы
 - Традыцыйныя цырымоніі
 - Светапогляд людзей, міфалогія
 - Традыцыйныя рамёствы
 - Традыцыйная ежа
-

**Згодна
артыкулу 69
Кодэкса
Рэспублікі
Беларусь аб
культуры**

да нематэрыяльных культурных каштоўнасцей адносяцца

звычаі, традыцыі, абрады, фальклор (вусная народная творчасць)

беларуская мова (вусная і пісьмовая), іншыя мовы, іменаслоўныя традыцыі і традыцыйныя нацыянальныя формы звароту да людзей

змест геральдычных аб'ектаў, уласных географічных назваў (тапонімаў)

змест вырабаў народных мастацкіх рамёстваў

іншыя нематэрыяльныя праяўленні творчасці чалавека

© Гомельская праўда | pr.by

Колькасць нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей у розных абласцях аховы НКС (2021)

ВУСНЫЯ ТРАДЫЦЫІ І ФОРМЫ ВЫРАЖЭННЯ	5
ВЫКАНАЛЬНІЦКІЯ МАСТАЦТВЫ	13
ТРАДЫЦЫЙНЫЯ ЦЫРЫМОНІІ	23
СВЕТАПОГЛЯД ЛЮДЗЕЙ, МІФАЛОГІЯ	6
ТРАДЫЦЫЙНЫЯ РАМЁСТВЫ	46
ТРАДЫЦЫЙНАЯ ЕЖА	11
УСЯГО	104

ВУСНЫЯ ТРАДЫЦЫІ

- ❖ Выканальніцкае майстэрства ў жанры казкавай прозы Л.М.Цыбульскай Уздзенскага раёна
 - ❖ Ігрышча «Ката пячы» (абрадавая гульня) у Дзяржынскім раёне
 - ❖ Традыцыя вяселля са звычаямі ў Дубровенскім раёне
 - ❖ Абрад «Жаніцьба Цярэшкі» ў Лепельскім раёне
 - ❖ Народная гульня моладзі «Яшчар» Пастаўскага раёна
-

Сучасныя формы захавання вусных традыцый

*Казкі, байкі і іншыя
аповядальныя жанры*

- ❖ Казкавы форум у НАН Беларусі
- ❖ Асобныя конкурсы аповядальнікаў (“Кацігарошак” і інш.)
- ❖ Конкурсы аповядальнікаў у межах фальклорных фестываляў (“Панямоння жыватворных крыніцы” і інш.)
- ❖ Онлайн-конкурсы
- ❖ Практыкі ўстаноў культуры і адукацыі Уздзенскага раёна

ПЕРСПЕКТЫВЫ захавання жывой традыцыі

- ❖ Майстэрства аповядальніка. як прафесійная кампетэнцыя выхавацеляў, настаўнікаў
 - ❖ Уменні баяць байкі як асобныя кампетэнцыі бацькоў, бабуляў і дзядуляў
-

Гульні, забавы, ігрышчы

- ❖ Запатрабаванасць гульнівых традыцый у адукацыйнай і выхаваўчай сферы
- ❖ Паспяховыя практыкі гульнівых абрадавых ігрышч у маладзёжным асяроддзі
- ❖ Практыкі ўстаноў культуры і адукацыі Пастаўскага раёна

ВАЖНЫЯ ўмовы захавання традыцыі

- ❖ Захаванне гульнівага і творчага кампанента народных забаў
- ❖ Падтрымка мастацкага, эстэтычнага і этычнага ўзроўню камунікацыі

Выканальніцкія мастацтвы

- Песенныя традыцыі (спеўныя стылі) - 9
- Танцавальныя практыкі – 3
- Тэатральнае мастацтва – 1
- Музычна-інструментальнае выканальніцтва - 0

Захаванне спеўных традыцый

- ❖ Стварэнне, сістэматызацыя і захаванне аўдыяархіваў этнаграфічных і сучасных запісаў
- ❖ Запіс і выданне аўдыяальбомаў

Хто можа дапамагчы? НАН, СЭТ, мясцовы музей або бібліятэка, Беларускае радыё

- ❖ Спалучэнне сцэнічных і пабытовых практык
- ❖ Арганізацыя супольных спеваў з зацікаўленымі асобамі (патэнцыйнымі пераемнікамі)

ЗАХАВАННЕ адметных мастацкіх вартасцей

- ❖ Прапанова аб арганізацыі курсаў павышэння кваліфікацыі для кіраўнікоў аўтэнтычных фальклорных калектываў
-

Майстэрства традыцыйных танцаў

- ❖ Актыўнае спалучэнне сцэнічных, конкурсных і пабытовых практык
- ❖ Арганізацыя танцавальных сустрэч з іншымі танцавальнымі суполкамі
- ❖ Увага да рэгіянальнага рэпертуару
- ❖ Пошук і захаванне мясцовых узораў музычнага суправаджэння
- ❖ Імправізаваныя танцы па-за межамі конкурсных і сцэнічных праграм на святах і фестывалях

ПРАПАНОВЫ

- ❖ Танцавальны летнік у кожнай вобласці
 - ❖ Прэзентацыя танцавальных суполак Мінскай вобласці ў сталіцы
-

Асяродкі традыцыйнага танцу ў Мінскай вобласці

- Любанскі раён
- Валожынскі раён
- Маладзечанскі раён
- Вілейскі раён
- Барысаўскі раён
- Бярэзінскі раён

Традыцыйныя цырымоніі (звычайі, абрады, святы)

АБРАДЫ ВЯСНОВА ЦЫКЛУ СВЯТАЎ	8
АБРАДЫ ЛЕТНЯГА ЦЫКЛУ СВЯТАЎ	5
КАЛЯДНЫЯ ЗВЫЧАІ	5
ХРЫСЦІЯНСКІЯ ЦЫРЫМОНІІ	4
УШАНАВАННЕ ПРОДКАЎ	1
УСЯГО	23

Абрадавыя практыкі патрабуюць

паважлівай камунікацыі з носьбітамі

выпрацоўкі этычных прынцыпах стасункаў с супольнасцю

распрацоўкі рэжыму доступу да каштоўнасці для розных груп наведвальнікаў

уклучнне матэрыялаў пра гісторыка-культурную каштоўнасць у экспазіцыі профільных музеяў

захаванне адметных духоўных і мастацкіх вартасцей каштоўнасці

Абрад
ушанавання
іконы
Святых
Пятра і
Паўла ля
крыніцы
«Бразгун» у
Чэрыкаўскім
раёне

У 2018 годзе
спецпраект СБ
"НеОБЫЧАЙныя
деревни"
(<http://veski.sb.by/>)
зrabіў відэарэпартаж з
апошняга шэсця
жыхароў вёскі Наркі з
іконай на крыніцу
"Бразгун"

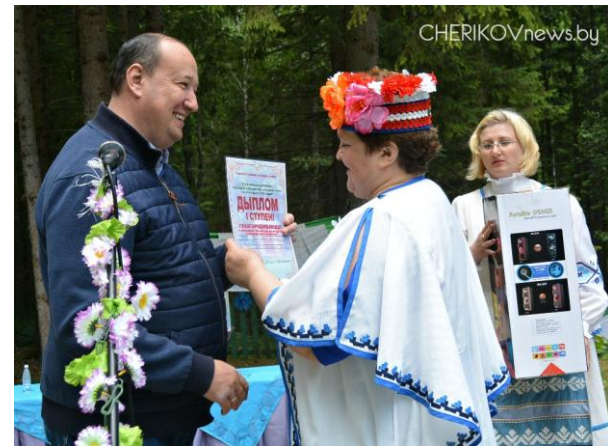

CHERIKOVnews.by

Свята
«Бразгун» у
Чэрыкаўскім
раёне
13 ліпеня
2019 г.

У межах свята
ладзіцца
конкурс
фальклорнай і
народнай
песні «Са
стагоддзя ў
стагоддзе»

CHERIKOVnews.by

CHERIKOVnews.by

Абрадавья практыкі - комплексныя каштоўнасці, якія патрабуюць захавання

мясцовых вераванняў і звычаяў
майстэрства традыцыйнага спеву
музычна-інструментальнага
выканальніцтва
традыцыйнага касцюма
прыроднага ландшафта
кулінарных уменняў і інш.

Новыя падыходы да прэзентацыі НКС на фестывалях

- профільныя фестывалі з акцэнтам на жывыя практыкі традыцыйнага мастацтва, напрыклад, фестываль традыцыйнай музыкі і танцаў;
 - рэспубліканскі фестываль носьбітаў і пераемнікаў традыцыйнай культуры з выкарыстаннем сучасных камунікатыўных, інтэрактыўных, інфармацыйных тэхналогій;
 - практыка-арыентаваныя фестывалі або летнікі (“Кроснцы”, “Пятровіца” і інш.)
 - памяншэнне конкурснага кампанента, павелічэнне камунікатыўных практык
-

Жывая спадчына Беларусі
інвентар нематэрыяльнай
культурнай спадчыны
Living-heritage.by

Дзякуй за ўвагу!